

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет ветеринарної медицини та тваринництва

Кафедра біоресурсів, тваринництва та аквакультури

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

ДОРОШ АРТЕМ МИКОЛАЙОВИЧ

УДК 637.5'64(477.44)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ТЕХНОЛОГІЯ ВИРОБНИЦТВА СВИНИНИ
В УМОВАХ ФГ «ДАМ» ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»

Подається на здобуття освітнього ступеня бакалавра

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело _____ Артем ДОРОШ

Керівник роботи:
Сергій ВЕРБЕЛЬЧУК,
кандидат с.-г. наук, доцент

Житомир – 2025

Висновок кафедри біоресурсів, тваринництва та аквакультури

за результатами попереднього захисту: _____

Протокол засідання кафедри біоресурсів, тваринництва та аквакультури

№ __ від «__» _____ 2025 р.

В. о. завідувача кафедри біоресурсів,

тваринництва та аквакультури

Діна ЛІСОГУРСЬКА

«__» _____ 2025 р.

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Здобувач вищої освіти **Артем ДОРОШ** захистив кваліфікаційну роботу з оцінкою:

сума балів за 100-бальною шкалою _____

за шкалою ECTS _____

за національною шкалою _____

Секретар ЕК

(підпис)

Тетяна ПОПАДЮК

АНОТАЦІЯ

Дорош А. М. Організація та технологія виробництва свинини в умовах ФГ «ДАМ» Житомирської області. – Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра за спеціальністю 204 – Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва. – Поліський національний університет, Житомир, 2025.

У роботі досліджено організацію та технологію виробництва свинини у ФГ «ДАМ». За результатами розроблено проєкт виробництва свинини, розрахований на 500 голів відгодівельного молодняка. Цей проєкт базується на виявлених сильних і слабких сторонах поточної технології.

Були сформовані практичні рекомендації щодо оптимізації виробничих процесів, покращення кормової бази та впровадження сучасних підходів. Їхня мета – збільшення обсягів виробництва високоякісної свинини та підвищення рентабельності діяльності господарства.

Ключові слова: виробництво свинини, організація виробництва, технологія, проєкт, оптимізація, кормова база, біобезпека.

ANNOTATION

Dorosh A.M. Organization and technology of pork production in the conditions of the farm “DAM” in Zhytomyr region. – Manuscript qualification work.

Qualification work for a bachelor's degree in specialty 204 – Technology of production and processing of livestock products. – Polissya National University, Zhytomyr, 2025.

The paper investigates the organization and technology of pork production at DAM Farm. Based on the results, a pork production project has been developed for 500 heads of fattening cattle. This project is based on the identified strengths and weaknesses of the current technology.

Practical recommendations have been made to optimize production processes, improve the feed base, and implement modern approaches. Their goal is to increase the production of high-quality pork and increase the profitability of the farm.

Key words: pork production, production organization, technology, project, optimization, feed base, biosafety.

ЗМІСТ

	Вступ	5
Розділ 1.	Огляд літератури	7
1.1.	Стратегічні основи організації виробництва свинини	7
1.2.	Сучасні технології вирощування свиней на відгодівлі	8
1.3	Висновки до розділу 1	12
Розділ 2.	Матеріал, методика, місце та умови проведення досліджень	14
2.1.	Місце та умови проведення досліджень	14
2.2.	Матеріал та методика проведення досліджень	17
Розділ 3.	Результати дослідження	19
3.1.	Проект створення відгодівельної свиноферми на 500 голів	19
3.1.1.	Проект для бізнесу: інтенсивне виробництво товарної свинини	22
3.1.2	Ринок свинини	23
3.1.3.	Обсяг капіталовкладень для реалізації проекту (500 голів)	24
3.4.	Економічна ефективність запропонованих розробок (для 500 голів)	34
	Висновки	36
	Пропозиції виробництву	38
	Список використаної літератури	39
	Додатки	44

ВСТУП

Свинарство відіграє ключову роль у тваринницькій галузі України, забезпечуючи населення цінними продуктами харчування та є важливою складовою агропромислового комплексу [1, 19, 44]. Ефективна організація та технологія виробництва свинини є запорукою успішного функціонування будь-якого господарства, що спеціалізується на цій сфері. У сучасних умовах, коли ринок диктує високі вимоги до якості продукції та економічної ефективності, постійне вдосконалення виробничих процесів стає не просто бажаним, а життєво необхідним [32].

Дана робота присвячена дослідженню саме цих аспектів на прикладі конкретного господарства – ФГ «ДАМ». Ми проаналізуємо поточну систему виробництва, ідентифікуємо її сильні та слабкі сторони, а також запропонуємо шляхи для оптимізації. Метою є не лише розуміння наявних практик, а й розробка конкретних рекомендацій, спрямованих на підвищення продуктивності, зниження собівартості та, зрештою, збільшення рентабельності виробництва високоякісної свинини. Увага буде приділена не лише технічним аспектам вирощування та відгодівлі, а й загальній організації господарства, що дозволить сформулювати комплексний погляд на проблему та запропонувати дієві рішення.

Метою роботи є аналіз поточної організації та технології виробництва свинини у ФГ «ДАМ» та розробка проєкту виробництва свинини на 500 голів відгодівельного молодняку на перспективу.

Об’єкти досліджень – організація та технологія виробництва свинини.

Предметом дослідження є процеси та методи організації, а також технологічні аспекти виробництва свинини у ФГ «ДАМ», а також економічна ефективність їх функціонування.

Методами дослідження є системний аналіз, порівняння, проєктування, узагальнення, економіко-математичні методи, метод експертних оцінок.

Практичне значення: Основним практичним результатом дослідження стало розроблення проєкту виробництва свинини, розрахованого на 500 голів відгодівельного молодняку. Цей проєкт є конкретною дорожньою картою для ФГ «ДАМ» щодо збільшення обсягів виробництва та підвищення його ефективності. Він включає в себе детальні розрахунки та рекомендації, спрямовані на реалізацію амбітних планів господарства.

Перелік публікацій

1. Технологічні особливості виробництва свинини / Вербельчук Т. В., Іванчук О. В., Іванюк В. Г., Петрусян Д. О., **Дорош А. М.** *Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва*: науково-теоретичний збірник. Житомир: Поліський національний університет, 2024. Вип. 18. С. 87–88.

2. **Дорош Артем.** Сучасні підходи до відгодівлі свиней у ФГ «ДАМ» в умовах воєнного часу. *Проблеми виробництва і переробки продовольчої сировини та якості і безпечності харчових продуктів*: зб. матеріалів VII Міжнар. наук.-практ. конф., 5-6 червня 2025 р. Житомир : Поліський ун-т, 2025. С. 56–57.

Структура роботи. Робота викладена на 41 сторінці друкованого тексту, містить 11 таблиць, 4 рисунки. Список використаної літератури включає 50 джерел.

РОЗДІЛ 1

ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ

1.1. Стратегічні основи організації виробництва свинини

Галузь свинарства є однією з провідних у структурі агропромислового комплексу України [26]. Вона забезпечує виробництво високоякісної тваринницької продукції – свинини, яка займає значну частку в структурі м'ясного балансу країни [23, 29]. Завдяки короткому періоду відтворення та високій скороспільності свиней, свинарство є економічно привабливою галуззю, що має важливе соціально-економічне значення, особливо в умовах розвитку сільських територій [36].

За повідомленнями Григоренка І.О. [9], сучасне свинарство в Україні представлено різноманітними формами господарювання: від дрібних фермерських господарств до потужних свинокомплексів із замкнутим циклом виробництва. Організаційна модель визначає особливості планування технологічного процесу, розподілу ресурсів, кадрового забезпечення та маркетингової стратегії. Найбільш ефективними вважаються вертикально інтегровані підприємства, які поєднують усі етапи – від вирощування кормів до реалізації готової продукції [20].

До ключових чинників ефективності виробництва свинини відносяться: генетичний потенціал поголів'я, рівень технологічного оснащення, система годівлі, ветеринарне обслуговування, мікроклімат приміщень та ефективність управління [6]. Особливої уваги заслуговує цифровізація виробничих процесів – застосування систем автоматичного моніторингу, що дозволяє зменшити витрати, покращити біобезпеку та оптимізувати використання ресурсів.

Організація та технологія виробництва свинини є предметом досліджень багатьох вітчизняних і зарубіжних науковців. У працях Поведа М.Г. [15, 31, 45-

48] розглядаються основи планування та організації процесів вирощування свиней у сучасних умовах господарювання, де акцент робиться на оптимізацію виробничого циклу, скорочення термінів відгодівлі та зниження витрат кормів.

За результатами досліджень Сидоренка В.П. [38], ефективне виробництво свинини можливе лише за умов впровадження інтенсивних технологій, що передбачають автоматизацію процесів годівлі, регульований мікроклімат та високий рівень ветеринарного обслуговування.

Мартинюк І.Ю. [24] підкреслює важливість добору генетично продуктивних порід і ліній свиней, що здатні швидко досягати забійної маси, мають добрі конверсійні показники та відзначаються якісною м'ясною тушею.

У роботі Ковальчука Р.М. [17] представлений аналіз моделей відгодівлі з урахуванням стадійності процесу. Автор виокремлює одно-, дво- і трифазні системи вирощування, вказуючи на їх особливості та економічну доцільність залежно від виробничих умов.

Згідно з даними польського дослідника Tomasz Nowicki [50], значне поліпшення показників виробництва свинини досягається за рахунок застосування програмованого годування із залученням ІТ-рішень у свинарстві, що дозволяє максимально точно забезпечувати потреби тварин на кожному етапі розвитку.

1.2. Сучасні технології вирощування свиней на відгодівлі

Годівля та утримання молодняку свиней на відгодівлі є вирішальним етапом у системі виробництва свинини, оскільки саме в цей період формується основна маса тіла тварин та закладається якість м'ясної продукції [3, 14, 23, 28]. Згідно з дослідженнями Повода М.Г. та ін. [12], технологічні аспекти годівлі вимагають точного дотримання режиму та складу раціонів, які повинні задовольняти потреби свиней у поживних речовинах, мінералах та вітамінах.

Значну увагу приділяють оптимізації умов утримання. За даними Васильєвої Г.П. [5], забезпечення мікроклімату, щільності посадки та санітарного стану приміщень істотно впливають на прирости живої маси, збереженість поголів'я і конверсію корму. Авторка наголошує, що температурний режим у межах 18–22 °С є оптимальним для зростання молодняку.

Дослідження сучасних комбікормових програм для відгодівлі в праці Бурката В.П. [4] демонструють переваги використання повнораціонних кормів з підвищеним вмістом легкозасвоюваного білка, що сприяє швидкому приросту маси без надмірного накопичення жиру.

Згідно з висновками Ковтуненка С.М. [18], впровадження автоматизованих систем годування та вентиляції дозволяє знизити витрати праці, покращити точність роздачі корму та контроль за споживанням, що є важливим чинником в умовах інтенсивного свинарства.

На думку авторів підручника «Свинарство» [37], раціони для відгодівлі молодняку повинні змінюватися залежно від маси тіла тварин, розподіляючись на періоди: стартовий, ростовий та завершальний. Для кожного з них характерне своє співвідношення енергії, протеїну та клітковини.

Також у роботах Сохацького Б.М. [39] зазначено, що ефективність відгодівлі значною мірою залежить від генетичного потенціалу тварин, тому при виборі порід доцільно використовувати спеціалізовані м'ясні лінії або гібриди, що мають високі темпи росту та м'ясну продуктивність.

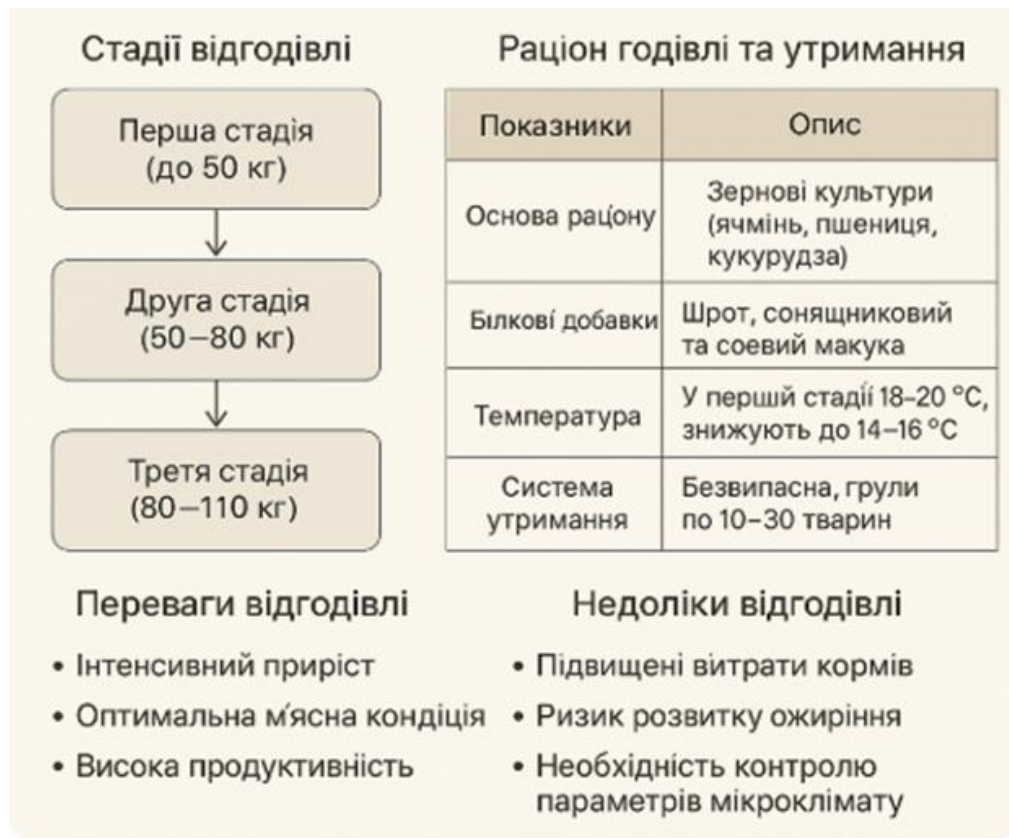

Рис. 1.1. Технологічна схема організації годівлі молодняку свиней

Дослідження сучасних українських та закордонних вчених свідчать про те, що годівля молодняку на відгодівлі повинна не лише забезпечувати енергетичні потреби тварин, а й створювати передумови для формування м'ясної туші з оптимальними показниками м'ясності. Зокрема, у публікації [40] підкреслюється роль амінокислотного складу раціону у формуванні м'язової тканини та запобіганні надлишковому відкладанню жиру.

За даними польських дослідників [49], використання ферментованих кормів на етапі відгодівлі позитивно впливає на мікрофлору кишечника свиней, сприяє кращому засвоєнню поживних речовин та знижує ризик шлунково-кишкових захворювань.

Особливої уваги заслуговують системи групового утримання із зоною відпочинку та активності, які сприяють зниженню стресу у тварин, що прямо впливає на темпи приросту та якість м'яса [33].

У працях [35] розглядається впровадження програм з екологічного свинарства, де годівля базується на натуральних, незмінених компонентах, що дозволяє отримати продукцію з вищими органолептичними властивостями.

Додатково, згідно з дослідженнями [34], оптимізація світлового режиму в приміщеннях для свиней сприяє кращому засвоєнню корму і підвищенню добових приростів. Це підкреслює важливість інтеграції не лише годівельних, але й умов утримання у загальну систему управління продуктивністю.

Більш сучасні підходи, включають використання цифрових моніторингових систем для контролю за споживанням корму, води, поведінкою та здоров'ям тварин, що дає змогу своєчасно виявляти відхилення і оперативно коригувати технологію [16].

Варто відзначити і досвід виробничих господарств. Як зазначено у звітах ТОВ «Агропрайм Холдинг» [1], впровадження трифазної системи годівлі з чітким поділом на періоди (росту, середньої та фінішної відгодівлі) дозволяє зменшити собівартість продукції на 7–10%.

З метою підвищення ефективності відгодівлі свиней, у сучасному тваринництві дедалі більше уваги приділяється інноваційним технологіям [22], зокрема:

1. Автоматизовані системи зважування та моніторингу – дозволяють в режимі реального часу відстежувати приріст маси кожної тварини, оперативно коригуючи раціон та режими годівлі;
2. Годівля за кривими росту (Precision Feeding) – технологія, що базується на індивідуальних потребах тварини, залежно від генетики, віку, статі та фізіологічного стану. Це дозволяє зменшити перевитрати кормів і зменшити викиди азоту у навколишнє середовище;

3. Використання пробіотиків та пребіотиків – як альтернатива антибіотиків, сприяє підвищенню резистентності організму, покращенню мікрофлори кишечника та засвоєння поживних речовин;

4. Гідропонні корми (зелені корми нового покоління) – особливо актуальні для екологічних або малих господарств, де важливе забезпечення свиней натуральною рослинною масою з високим вмістом вітамінів.

Впровадження таких підходів у практику дозволяє не лише покращити продуктивність свиней на відгодівлі, а й забезпечити екологічну сталість виробництва, що особливо актуально в умовах сучасних викликів до аграрної галузі [9, 43].

Рациональна організація годівлі та належні умови утримання молодняку свиней на відгодівлі є визначальними чинниками у досягненні високої продуктивності тварин та рентабельності свинарського виробництва.

Аналіз наукової літератури свідчить про те, що застосування збалансованих раціонів з урахуванням потреб тварин на різних етапах розвитку, використання сучасних годівельних технологій та комфортне середовище утримання сприяють кращому засвоєнню поживних речовин, зменшенню стресових факторів та отриманню якісної м'ясної продукції [42]. Впровадження програм екологічного вирощування та поетапного підходу до годівлі дозволяє не лише зменшити собівартість продукції, а й задовольнити потреби ринку у безпечному та високоякісному м'ясі.

1.1. Висновки до розділу 1

Огляд сучасної літератури з питань організації та технології виробництва свинини свідчить про інтенсифікацію та спеціалізацію галузі, що проявляється у переході до індустріальних методів виробництва з високим рівнем автоматизації та механізації на великих свинокомплексах.

Ключовим фактором успіху є генетичний потенціал тварин, тому велике значення надається використанню високопродуктивних порід та гібридів, а також впровадженню сучасних методів селекції для покращення продуктивних та репродуктивних якостей. Оптимізація годівлі є критично важливою, що включає розробку збалансованих раціонів та використання БВМД для максимального розкриття генетичного потенціалу. Забезпечення ветеринарно-санітарної безпеки та біобезпеки є пріоритетом, що вимагає впровадження комплексних систем контролю, профілактики та моніторингу захворювань.

Зростаюча увага приділяється екологічним аспектам та сталому розвитку, що проявляється у впровадженні систем утилізації відходів та мінімізації впливу на довкілля.

Нарешті, економічні фактори, такі як ціни на корми, ринкові ціни на свинину та державна підтримка, суттєво впливають на рентабельність та вимагають ефективного управління підприємством.

Таким чином, сучасне свиначство є комплексною системою, що поєднує передові досягнення для досягнення максимальної продуктивності та економічної ефективності.

РОЗДІЛ 2

МАТЕРІАЛ, МЕТОДИКА, МІСЦЕ ТА УМОВИ ПРОВЕДЕННЯ ДОСЛІДЖЕНЬ

2.1. Місце та умови проведення досліджень

Фермерське господарство «ДАМ» – це динамічне приватне агропідприємство, що було засноване 1 листопада 2019 року (ЄДРПОУ: 43324418) та успішно функціонує під керівництвом уповноваженої особи Дороша Миколи Вікторовича. Завдяки статусу активної юридичної особи, що не перебуває у процесі припинення, ФГ «ДАМ» впевнено реалізує свої виробничі плани та інвестиційні проєкти.

Господарство стратегічно розташоване у с. Нова Котельня Бердичівського району Житомирської області. Це місцезнаходження надає ФГ «ДАМ» суттєві логістичні переваги, адже воно знаходиться на оптимальній відстані від ключових регіональних центрів: 61 км до районного центру Бердичева, 34 км до обласного центру Житомира та 163 км до столиці України – Києва. Така близькість до великих споживчих ринків та транспортних артерій суттєво спрощує збут сільськогосподарської продукції та доступ до необхідних ресурсів (насіння, кормів, техніки, пального тощо). Це створює сприятливі умови для масштабування діяльності та мінімізації транспортних витрат, що є критично важливим для будь-якого агробізнесу.

ФГ «ДАМ» діє в рамках фермерського господарства – однієї з найпоширеніших та найбільш гнучких організаційно-правових форм для ведення аграрного бізнесу в Україні. Функціонуючи на засадах недержавної власності, підприємство має повну автономію у прийнятті рішень та веденні господарської діяльності. Попри відносно невеликий статутний капітал у 10 000,00 грн, що є типовим для багатьох новостворених фермерських господарств, основний акцент робиться на ефективному управлінні оборотними коштами, залученні інвестицій

та оптимізації виробничих процесів для досягнення фінансової стійкості та зростання.

Як типовий представник сучасного аграрного сектору, ФГ «ДАМ» прагне не лише до отримання прибутку, а й до впровадження сучасних технологій, підвищення якості продукції та сталого розвитку, що є запорукою успіху в умовах конкурентного ринку [11].

Керує підприємством «ДАМ» уповноважена особа – Дорош Микола Вікторович. Згідно з чинним законодавством України, що регулює діяльність фермерських господарств, саме голова фермерського господарства є його основним представником. Він уповноважений діяти від імені господарства без довіреності, укласти угоди, здійснювати інші юридично значущі дії та представляти інтереси ФГ «ДАМ» перед органами державної влади, підприємствами, установами, організаціями та окремими громадянами.

Таким чином, Дорош Микола Вікторович є не лише засновником ФГ «ДАМ», а й особою, яка безпосередньо здійснює оперативне та стратегічне управління всіма аспектами діяльності господарства. Це включає прийняття ключових рішень щодо виробництва, фінансів, персоналу, збуту продукції, а також забезпечення дотримання всіх нормативно-правових вимог. Його роль є центральною у реалізації цілей та розвитку фермерського господарства.

Фермерське господарство «ДАМ» здійснює свою діяльність у декількох ключових аграрних напрямках, при цьому центральне місце займає розведення свиней.

Основним видом діяльності господарства, згідно з класифікатором, є 01.11 Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур. Це свідчить про те, що ФГ «ДАМ» активно займається рільництвом, що є фундаментом для забезпечення власної кормової бази. Вирощування таких культур, як зернові та олійні, є критично важливим для мінімізації витрат на

корми, особливо для свинарства, забезпечуючи стабільні поставки високоякісних інгредієнтів для раціону тварин.

Серед інших видів діяльності, що доповнюють основний напрямок, вирізняється 01.46 Розведення свиней. Цей вид діяльності є ключовим для стратегії розвитку ФГ «ДАМ», про що свідчить активне інвестування в проєкт з виробництва свинини. Господарство зосереджується на окремих етапах розведення свиней, від закупівлі молодняка до його відгодівлі, з метою отримання товарної свинини. Розвиток власного свинарства дозволяє диверсифікувати ризики, створювати додану вартість та забезпечувати високу рентабельність за рахунок ефективного використання вирощених зернових культур як кормів.

Також господарство здійснює 01.61 Допоміжну діяльність у рослинництві, що може включати широкий спектр послуг – від підготовки ґрунту та посіву до збору врожаю та первинної обробки. Це дозволяє оптимізувати виробничі процеси, підвищити продуктивність земель та підтримати основний напрямок вирощування зернових.

Так, як ФГ «ДАМ» спеціалізується на розведенні свиней, охоплюючи повний виробничий цикл, від вирощування молодняка до його відгодівлі. Це дозволяє господарству ефективно управляти всіма етапами виробництва свинини, зосереджуючи свої зусилля та ресурси на розвитку саме цієї галузі тваринництва.

Аналізуючи поголів'я свиней у господарстві за період 2022-2024 років, спостерігається загальна тенденція до скорочення. У 2022 році поголів'я становило 432 голови, що було найвищим показником. Однак у 2023 році відбулося значне зменшення до 375 голів, що свідчить про темп скорочення на 13.2% порівняно з попереднім роком. У 2024 році було зафіксовано незначне зростання до 386 голів, що відображає темп зростання на 2.9% порівняно з 2023 роком. Незважаючи на це, поточний показник залишається нижчим за рівень

2022 року, що вказує на те, що господарство ще не відновило початкові обсяги поголів'я свиней. Загалом, динаміка свідчить про період спаду у 2023 році з подальшою, хоч і незначною, стабілізацією та частковим відновленням у 2024 році. Загалом, відображається стратегія ФГ «ДАМ» щодо зміцнення позицій у свинарстві, що є ключовим для його розвитку.

Таким чином, ФГ «ДАМ» реалізує інтегрований підхід до сільськогосподарського виробництва, де вирощування зернових культур є міцною кормовою базою для успішного та прибуткового розведення свиней, що є одним із ключових драйверів розвитку господарства.

2.2. Матеріал та методика проведення досліджень

Метою даної роботи є комплексне дослідження та наукове обґрунтування напрямків оптимізації організації та технології виробництва свинини в умовах ФГ «ДАМ» Житомирської області задля підвищення його економічної ефективності та конкурентоспроможності. Це передбачає детальний аналіз поточного стану виробництва, виявлення його сильних і слабких сторін, розробку та обґрунтування конкретних рекомендацій щодо вдосконалення кормової бази, методів утримання, ветеринарно-санітарного забезпечення та управління виробничими процесами, а також оцінку потенційних економічних перспектив від їх впровадження.

Для досягнення поставленої мети в роботі було визначено такі **завдання досліджень**:

- вивчити сучасний стан галузі виробництва свинини в Україні та світі, охарактеризувавши ключові виклики, інновації та передовий досвід;

- дослідження існуючих виробничих процесів у свинарстві господарства;
- виявлення та обґрунтування проблемних аспектів;
- розробка рекомендацій з оптимізації вирощування та відгодівлі свиней;
- запропонувати практичні рекомендації щодо вдосконалення системи годівлі, умов утримання тварин, ветеринарно-санітарних заходів та програми біобезпеки, а також оптимізації управління виробничими процесами;
- здійснити розрахунок потенційної економічної ефективності від впровадження розроблених рекомендацій у ФГ «ДАМ».

Ділова ідея проєкту ФГ «ДАМ» полягає в інтенсивному виробництві товарної свинини з використанням високопродуктивних порід, що відповідає сучасному попиту на м'ясну продукцію. Перед початком діяльності було чітко визначено бажані результати та оцінено наявні ресурси. Аналіз ринку підтвердив, що успіх інтенсивного виробництва залежить від порід з високою продуктивністю та життєздатністю. Ми зосередилися на вирощуванні свиней порід Ландрас та Велика біла, які оптимальні для виробництва товарної свинини та для відновлення F1-гібридів у товарному стаді. Це буде реалізовано через інтенсивні технології, використання збалансованих комбикормів та забезпечення належних умов утримання.

Цей проєкт спрямований на оптимізацію виробничих процесів, збільшення обсягів випуску високоякісної продукції та підвищення рентабельності господарства.

При написанні кваліфікаційної роботи за основу взято методичні рекомендації [30].

РОЗДІЛ 3

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

3.1. Проект створення відгодівельної свиноферми на 500 голів

Технологічний цикл виробництва свинини у ФГ «ДАМ» на Житомирщині базується на інтенсивному вирощуванні молодняку, що триває приблизно до 180 днів, з досягненням живої маси близько 110 кг. На даний момент вирощений молодняк реалізується живою вагою. Однак господарство активно розглядає плани щодо будівництва власного переробного цеху для здійснення забою, подальшої реалізації м'яса у вигляді туш/напівтуш та глибокої переробки сировини.

Для успішного впровадження запланованих напрямків ми визначили три основні умови:

1. наявність тварин порід інтенсивного типу;
2. забезпечення достатньої кількості високоякісних, поживних та безпечних кормів;
3. контроль за ціною кормів, оскільки вони становлять 60-70% собівартості продукції та є ключовим економічним фактором.

Для забезпечення стабільного розвитку свинарства та мінімізації собівартості продукції ключовим є доступ до дешевих і ціново стабільних кормів. З огляду на це, стратегічно важливим стає виробництво власних кормів. Враховуючи, що концентровані корми можуть становити до 100% раціону свиней, структура посівних площ має бути оптимізована під вирощування переважно зернових культур, а також люцерни чи конюшини для виробництва сінного борошна.

Для старту проекту, особливо на період відгодівлі, критично важлива закупівля кормів зернової групи. При поточній ціні закупівлі поросят у 145,0

грн/кг живої маси, вартість кінцевої свинини дуже чутлива до коливань цін на корми. Саме тому власне виробництво зерна та комбікормів стає ключовим фактором для стабілізації собівартості виробленої свинини.

В умовах господарства з зернової групи та преміксних компонентів будуть виготовлятися власні комбікорми. Таке власне виробництво зерна та комбікорму забезпечить стабільність цін на сировину, що, своєю чергою, стабілізує річне виробництво свинини. У свинарстві собівартість виробництва безпосередньо залежить від вартості кормів, оскільки вони становлять понад 70% усіх витрат. Завдяки власному виробництву та переробці кормів, господарство отримує стратегічний контроль над ключовою статтею витрат, що усуває залежність від ринкових коливань та забезпечує фінансову стабільність виробництва свинини.

У проекті технологія утримання є ключовим аспектом, оскільки вона охоплює життєво важливі процеси, пов'язані з розведенням, годівлею та власне утриманням свиней. Серед перспективних технологічних схем сухий тип годівлі визнано найбільш ефективним. Це пояснюється його високою технологічністю, низькою трудомісткістю та можливістю найкраще збалансувати раціон тварин за всіма необхідними поживними речовинами, що безпосередньо впливає на продуктивність та здоров'я поголів'я.

Оптимізація виробничих процесів та стратегія відтворення поголів'я. Успіх свинарського виробництва значною мірою залежить від оптимізації всіх технологічних процесів, включно з ретельним плануванням періодичності виходу готової продукції. Це дозволяє забезпечити стабільні поставки на ринок та ефективне використання ресурсів господарства.

Для успішної реалізації проекту у ФГ «ДАМ» передбачено придбання високопродуктивного поголів'я. Вибір зупинено на свинях порід Ландрас та Велика біла, які відомі своїми високими відгодівельними та репродуктивними якостями, що є запорукою інтенсивного виробництва м'яса.

Загальна програма розвитку передбачає комплекс заходів, спрямованих на оперативне відновлення чисельності поголів'я та значне збільшення обсягів виробництва свинини у найкоротші терміни. Цього буде досягнуто, насамперед, шляхом інтенсивної відгодівлі молодняку та його подальшої реалізації. Така стратегія дозволить швидко наростити виробничі потужності та задовольнити зростаючий попит на ринку.

Реалізація виробничої програми ФГ «ДАМ» відкриває значні перспективи та забезпечує низку важливих переваг:

1. Стимулювання розвитку свинарства в регіоні.

Виконання виробничої програми стане каталізатором для пріоритетного розвитку свинарства не лише на рівні господарства, а й в рамках Житомирської області. Демонструючи успішний приклад ефективного та сучасного виробництва, ФГ «ДАМ» може заохотити інші фермерські господарства до впровадження інтенсивних технологій та інвестування в галузь, сприяючи її загальному зростанню та зміцненню позицій на ринку.

2. Нарощування поголів'я за рахунок інтенсивних технологій.

Застосування інтенсивних технологій вирощування свиней дозволить ФГ «ДАМ» значно наростити поголів'я у відносно короткі терміни. Це передбачає використання високопродуктивних порід, оптимізованих раціонів годівлі, сучасних систем утримання та ефективних ветеринарно-санітарних заходів. Такий підхід забезпечить високі темпи приросту живої маси та скорочення періоду відгодівлі, що напряду впливає на збільшення обсягів виробництва свинини.

3. Створення робочих місць та зайнятість сільського населення.

Впровадження та розвиток виробничої програми у ФГ «ДАМ» дозволить створити додаткові робочі місця та забезпечити зайнятість сільського населення. Важливо, що це досягається без значних інвестицій у масштабне будівництво чи реконструкцію тваринницьких комплексів, а шляхом оптимізації вже існуючих

ресурсів та розширення виробничих процесів. Це має суттєве соціальне значення, сприяючи стабільності та розвитку громад у сільській місцевості.

4. Фінансування проекту.

Для старту та подальшої реалізації цього амбітного проекту потрібен початковий капітал, який в основному буде сформований за рахунок власних коштів господарства. Це свідчить про фінансову стійкість ФГ «ДАМ» та його впевненість у перспективності обраного напрямку розвитку. Залучення переважно власного капіталу знижує фінансові ризики та забезпечує більшу автономність у прийнятті рішень.

3.1.1. Проєкт для бізнесу: інтенсивне виробництво товарної свинини

Наша ділова ідея ґрунтується на інтенсивному виробництві товарної свинини з використанням високопродуктивних порід, що відповідає сучасним ринковим тенденціям та споживчому попиту на м'ясну продукцію.

Перед початком будь-якої тваринницької діяльності, зокрема свинарства, критично важливо чітко визначити бажані результати та оцінити наявні ресурси. Аналіз сучасного свинарства свідчить, що успіх інтенсивного виробництва напряду залежить від використання порід з високою продуктивністю та життєздатністю. З огляду на зростаючий попит на м'ясні породи свиней, ми сфокусуємося на:

- вирощуванні товарної свинини з використанням таких порід, як Ландрас та Велика біла. Ці породи є оптимальними завдяки їхнім відмінним м'ясним якостям та здатності до швидкого набору ваги;

- застосуванні інтенсивних технологій вирощування, що включає збалансовані комбікорми, які забезпечують максимальний приріст та ефективну конверсію корму;

- належні умови утримання, що сприяють здоров'ю, добробуту тварин та їх продуктивності;

 використанні запланованих порід для відновлення F1-гібридів, які в подальшому будуть задіяні для розведення у товарному стаді. Це дозволить підтримувати високий генетичний потенціал поголів'я та стабільність виробництва.

Такий підхід дозволить ФГ «ДАМ» не лише ефективно задовольняти потреби ринку, а й забезпечувати високу рентабельність виробництва свинини.

3.1.2. Ринок свинини

Ринок свинини в Україні останніми роками переживав значні виклики, пов'язані із загальним занепадом тваринництва та, зокрема, свинарства. Це проявлялося у скороченні поголів'я, зростанні імпорту продукції, волатильності цін на корми та енергоносії, а також недостатній державній підтримці галузі. Незважаючи на ці труднощі, наразі спостерігаються позитивні зрушення та зростає інтерес до модернізації свинарських комплексів, адже споживчий попит на якісну українську свинину залишається стабільним.

Житомирська область має значний потенціал для розвитку свинарства завдяки наявності земельних ресурсів для вирощування кормів, історичним традиціям тваринництва, вигідному логістичному розташуванню відносно великих споживчих ринків та активності таких фермерських господарств, як ФГ «ДАМ».

На місцевому рівні, як і по всій країні, існує нагальна потреба у наращуванні власного виробництва високоякісної свинини для зменшення імпоротної залежності та забезпечення продовольчої безпеки, що вимагає впровадження інтенсивних технологій та оптимізації виробничих процесів.

3.1.3. Обсяг капіталовкладень для реалізації проекту (500 голів)

Цей розділ присвячений детальному аналізу необхідних капіталовкладень для успішної реалізації проекту з виробництва свинини, розрахованого на

утримання 500 голів. Тут буде визначено загальний обсяг фінансових ресурсів, потрібних для запуску та забезпечення функціонування всіх ключових аспектів виробництва, включаючи придбання поголів'я, кормової бази, модернізацію або будівництво приміщень, закупівлю обладнання та інші операційні витрати на початковому етапі.

3.1. Облаштування приміщення

Витрати на облаштування існуючого приміщення площею, пропорційно збільшеною для 500 голів (орієнтовно **364 900 грн**).

Ефективне виробництво свинини значною мірою залежить від належного облаштування приміщень та створення оптимальних умов утримання для поросят, особливо на етапі відгодівлі. Комфортне середовище сприяє швидшому набору ваги, покращенню здоров'я тварин та зниженню ризиків захворювань, що в кінцевому підсумку позитивно впливає на економічні показники господарства.

Норми площі та щільності утримання для 500 голів відгодівлі. Для забезпечення оптимальних умов утримання та ефективного використання приміщення, слід дотримуватися встановлених зоотехнічних норм площі на одну голову. Нижче наведено розрахунки для проекту на 500 голів відгодівлі (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Потреба у станкомісцях та інших елементах облаштування приміщення

Показник	Норма на 1 голову	Розрахунок на 500 голів
Площа станка/секції	0.6–0.8 м ²	300–400 м ²
Довжина годівниці	0.2–0.3 м	100–150 м
Кількість ніпельних напувалок	1 на 10–15 голів	34–50 шт.

Висота годівниці	15–25 см	-
Висота напувалки	20–30 см	-
Температура повітря	18–24°C	-
Вологість повітря	60–75%	-

Для точних розрахунків необхідно звертатися до актуальних прайс-листів постачальників, виробників обладнання, а також компаній, що надають послуги з монтажу.

Умовні розрахунки вартості облаштування станкомісця для 1 голови молодняка свиней на відгодівлі показано в табл. 3.2. Вартість робіт може бути включена в ціну обладнання, або розрахована окремо. Для спрощення включимо її у вартість матеріалів/обладнання. Дана інформація дає загальне уявлення про структуру витрат на облаштування приміщення для відгодівлі свиней, але для точного бізнес-планування потрібен детальний кошторис із актуальними цінами.

Таблиця 3.2

Орієнтовні витрати на облаштування станкомісця для проекту на 500 голів

№	Витратна стаття (на 1 голову)	Одиниця виміру	Орієнтовна ціна за одиницю (грн)	Кількість одиниць на 1 голову (або розрахунок)	Вартість на 1 голову (грн)	Коментар
1	Обладнання для станка					
	1.1 Металева перегородка (секція станка)	м.п.	400–800	4–6 м.п.	1600– 4800	Залежить від типу станка (повністю/частково металевий)
	1.2 Щілинна підлога (пластик/чавун)	м ²	1000–1800	0.7 м ²	700–1260	Пластик дешевший, але менш довговічний; чавун дорожчий, але надійніший.
	1.3 Годівниця (автоматична/суха)	шт.	500–1500	1 на 5–10 голів	50–300	Залежить від типу, матеріалу та ємності. Може бути бункерна на кілька голів.
	1.4 Напувалка (ніпельна/чашкова)	шт.	150–300	1 на 10–15 голів	10–30	
2	Додаткове обладнання та комунікації (пропорційно на 1 голову)					
	2.1 Частка вентиляції (вентилятори, шахти, автоматика)	грн/голова	200–500	-	200–500	Залежить від системи вентиляції, розміру приміщення.
	2.2 Частка освітлення (світильники, проводка)	грн/голова	50–150	-	50–150	LED-освітлення економніше в експлуатації.
	2.3 Система гноєвидалення (частка від загальної вартості)	грн/голова	100–300	-	100–300	Може бути шнекова, скреперна або гідравлічна.
3	Монтажні роботи та пусконаладка (умовно)	грн/голова	300–800	-	300–800	Включає встановлення обладнання, підключення комунікацій.

	Витрати на 1 голову голову)				3010– 8840	Сумарна орієнтовна вартість облаштування 1 станкомісця.
	Витрати на на 500 голів				1 505 000– 4 420 000	Загальні орієнтовні витрати на облаштування приміщення для 500 голів відгодівлі.

Примітка: Ціни взято на 01.05.2025 року і прогнозувати ціни на майбутнє без доступу до актуальних баз даних складно.

3.2. Придбання поголів'я

Однією з основних статей початкових капіталовкладень для реалізації проекту є придбання поголів'я. Для запуску виробництва свинини на 500 голів необхідно розрахувати наступні витрати:

✚ вартість 1 голови поросяти: 3 625 грн.

✚ загальна вартість 500 голів поросят: 1 812 500 грн.

Ця сума становить значну частину початкових інвестицій і є ключовою для запуску виробничого циклу у ФГ «ДАМ».

3.3. Забезпечення кормами (річна потреба)

Вартість річної потреби комбікормів (120 тонн): **1 800 000 грн.** (за усередненою ціною 15 000 грн/тонна).

Для забезпечення повноцінної годівлі молодняку на відгодівлі, що є ключовим фактором швидкого зростання та економічної ефективності, необхідне придбання високоякісних комбікормів. Нижче наведено розрахунок потреби та вартості основних компонентів комбікорму для молодняку віком від 10 тижнів (табл. 3.3).

Повноцінність комбікорму визначається в першу чергу кількістю та якістю протеїну, а також збалансованістю за амінокислотами, вітамінами та мінералами, що є критично важливим для забезпечення високих темпів росту та ефективної конверсії корму у свинарстві.

Ефективна годівля є наріжним каменем успішного свинарства, адже саме вона визначає темпи росту, здоров'я тварин та економічну ефективність. Для досягнення максимальних результатів раціони повинні бути ретельно збалансовані відповідно до фізіологічних потреб свиней на кожному етапі їхнього розвитку. Таблиця 3.5 є ключовим інструментом для планування, моніторингу та оцінки ефективності виробництва. Вона надає орієнтовні зоотехнічні нормативи, що відображають бажані результати вирощування молодняку свиней на етапі інтенсивної відгодівлі – від досягнення ними живої маси 40 кг до фінальних 110 кг.

Таблиця 3.3.

**Потреба та вартість кормів для молодняку на відгодівлі
(вік від 10 тижнів)**

Показник	% у раціоні	Кількість, кг / тонну	Орієнтовна ціна / кг (грн)	Вартість, грн / тонну
Зернова група:				
Пшениця, ячмінь, кукурудза	72.0	720	6.50	4680.00
Білковий компонент:				
Соевий шрот (протеїн 46%)	20.0	200	18.00	3600.00
Джерела мінералів та вітамінів:				
Монокальційфосфат	0.8	8	35.00	280.00
Сіль	0.3	3	5.00	15.00
Премікс для відгодівлі (наприклад, 4%)	4.0	40	40.00	1600.00
Інші добавки:				
Рослинна олія	2.0	20	45.00	900.00
Амінокислоти (лізин, метіонін)	0.9	9	150.00	1350.00
Сума	100.0	1000	-	12425.00
Потреба на весь період відгодівлі (25-110 кг), т	x	x	x	29.7
Всього витрат на комбікорм (грн)	x	x	x	369 082.50

Ефективна годівля є наріжним каменем успішного свинарства, адже саме вона визначає темпи росту, здоров'я тварин та, зрештою, економічну ефективність виробництва. Для досягнення максимальних результатів раціони повинні бути ретельно збалансовані відповідно до фізіологічних потреб свиней на кожному етапі їхнього розвитку (табл. 3.4).

Таблиця 3.4

Поживність 1 кг комбікорму за періодами вирощування свиней

Показник поживності	Престартер (5-12 кг)	Стартер (12-30 кг)	Гроуер (30-60 кг)	Фінішер (60-110+ кг)
Обмінна енергія (ОЕ), МДж/кг	13.0–13.8	13.2–13.8	13.0–13.5	12.5–13.2
Сирий протеїн, %	19.0–22.0	17.5–19.5	16.0–17.5	14.5–16.0
Лізін, %	1.25–1.40	1.15–1.25	0.95–1.05	0.80–0.90
Метіонін + Цистин, %	0.65–0.75	0.60–0.70	0.55–0.65	0.50–0.60
Треонін, %	0.80–0.90	0.70–0.80	0.60–0.70	0.50–0.60
Кальцій, %	0.85–0.95	0.75–0.85	0.65–0.75	0.55–0.65
Засвоюваний фосфор, %	0.40–0.45	0.35–0.40	0.30–0.35	0.25–0.30
Натрій, %	0.18–0.25	0.18–0.25	0.15–0.20	0.12–0.18
Сира клітковина, %	До 3.0	До 3.5	До 4.0	До 5.0

Кожен показник, такий як середньодобовий приріст (750-950 г), вік досягнення 110 кг (170-190 днів), витрати корму на 1 кг приросту (конверсія корму 2.7-3.2 кг), вихід м'яса (56-62%) та товщина шпику (15-25 мм), має вирішальне значення для розуміння економічної доцільності та біологічної ефективності виробничого процесу.

Досягнення високих показників продуктивності можливе лише за умови комплексного підходу, що включає якісну генетику, збалансовану годівлю, оптимальні умови утримання та належний ветеринарний контроль. Регулярний моніторинг цих показників дозволяє вчасно коригувати виробничі процеси для підвищення їх ефективності (табл. 3.5).

Таблиця 3.5

**Основні показники продуктивності молодняку свиней на відгодівлі
(жива маса 40-110 кг)**

Показник продуктивності	Одиниця виміру	Орієнтовне значення	Коментар
Початкова жива маса	кг	40	Жива маса на початок фінішної відгодівлі.
Кінцева жива маса	кг	110	Бажана маса на момент забою для отримання високоякісної туші.
Середньодобовий приріст	г	750–950	Ключовий показник інтенсивності росту. Прагнемо до вищих значень.
Вік досягнення 110 кг	днів	170–190	Час, необхідний для досягнення бажаної маси. Чим менше, тим ефективніше.
Витрати корму на 1 кг приросту (конверсія корму)	кг корму/кг приросту	2.7–3.2	Показник ефективності використання корму. Менші значення є кращими.
Вихід м'яса (м'ясність туші)	%	56–62	Частка м'яса в туші. Визначає комерційну цінність продукції.
Товщина шпигу на рівні 6-7 грудного хребця	мм	15–25	Впливає на якість м'яса та відповідність стандартам. Оптимально 18–22 мм.
Маса найдовшого м'яза спини	кг	4.5–6.0	Один з важливих показників розвитку м'язової тканини.

3.4. Загальногосподарські витрати

До складу інших витрат, які є необхідними для реалізації проєкту, входять транспортні витрати, що покривають логістичні потреби від доставки кормів до вивезення продукції, вартість енергоносіїв для забезпечення функціонування обладнання, освітлення та вентиляції, а також інші операційні витрати та непередбачені витрати. Загалом, орієнтовна сума цих витрат становить **46 250 грн.**

3.5. Виручка від збуту продукції

Після успішного завершення циклу відгодівлі та реалізації всього поголів'я, очікуваний дохід від реалізації вирощеної продукції для 500 голів складе:

Загальна грошова виручка: **5 115 000 грн.**

Ця сума представляє собою основний фінансовий показник успішності проєкту після реалізації вирощених свиней.

3.6. Канали збуту та прогнозовані обсяги продажів

Аналіз ринку тваринницької продукції в Україні свідчить про перевищення попиту над пропозицією. Свинина займає значну частку у структурі споживання м'яса (36-41%), що є сприятливим фактором для виробництва.

3.7. Управління ризиками: ідентифікація та стратегії мінімізації

Виробництво свинини, попри свій потенціал, супроводжується низкою ризиків, які можуть вплинути на економічну ефективність та стабільність проєкту ФГ «ДАМ». Важливо їх ідентифікувати та розробити стратегії для їх мінімізації.

Економічні ризики включають коливання цін на корми (що становлять понад 70% собівартості), зниження ринкових цін на свинину через перенасичення ринку чи імпорт, інфляцію, девальвацію гривні та можливу недостатність власного капіталу. Для їх зниження критично важливим є впровадження власного виробництва кормів, формування резервів, диверсифікація ринків збуту та постійний моніторинг цін.

Серед виробничо-технологічних ризиків варто відзначити низьку продуктивність поголів'я, порушення технології годівлі та утримання, збої в роботі обладнання та невідповідність якості власних кормів. Шляхи мінімізації включають ретельний вибір постачальників поголів'я, дотримання зоотехнічних норм, регулярне обслуговування обладнання та впровадження системи контролю якості кормів.

Ветеринарно-санітарні та біологічні ризики є одними з найнебезпечніших, включаючи спалахи інфекційних захворювань (як-от

АЧС), поширення неінфекційних хвороб, недостатній рівень біобезпеки та проблеми з якістю ветеринарних препаратів. Їх зниження потребує суворого дотримання всіх норм біобезпеки, виконання графіка вакцинації та профілактичних обробок, а також регулярного ветеринарного моніторингу.

Організаційні та людські ризики пов'язані з недостатньою кваліфікацією персоналу, плинністю кадрів та помилками управління. Для їх подолання необхідно регулярно навчати персонал, створювати сприятливі умови праці та впроваджувати чіткі системи контролю.

Нарешті, ризики, пов'язані з форс-мажорними обставинами, включають природні катаклізми та, особливо в умовах України, воєнні дії та соціально-політичну нестабільність. Заходи для їх зниження передбачають страхування майна та поголів'я, розробку планів дій у надзвичайних ситуаціях та формування резервних запасів ресурсів.

Ефективне управління проектом ФГ «ДАМ» вимагає постійного моніторингу всіх цих ризиків та впровадження превентивних заходів для забезпечення стабільності та рентабельності виробництва свинини.

3.8. Стартові витрати (для 500 голів)

У таблиці 3.6 представлено детальний розрахунок інвестиційних та операційних витрат для реалізації проекту, що в сумі становить 3739,78 тис. грн. Найбільшу частку займають закупівля поголів'я свиней (500 голів по 25 кг кожна, 145 грн/кг), яка обійдеться у 1812,5 тис. грн, а також забезпечення кормами, включаючи власне виробництво та закупівлю добавок, з витратами у 1800 тис. грн.

Серед інших статей витрат – загальногосподарські витрати (транспортні, енергоносії тощо) на суму 46,25 тис. грн, реконструкція приміщення (двері, вікна, вентиляція) – 49,28 тис. грн, облаштування приміщення – 23,7 тис. грн, а також оренда кормороздавача – 8,0 тис. грн за місяць. Зазначені витрати є стартовими і планується, що вони будуть покриті за рахунок власних та кредитних коштів.

Таблиця 3.6

**Витрати на організацію виробництва свинини
(500 голів відгодівлі на рік)**

Показник	Інвестиції	Вартість, тис. грн
Закупівля поголів'я	500 (500 голів x 25 кг x 145 грн / кг)	1812,5
Забезпечення кормами (власне виробництво + закупівля добавок)	х	1800
Загальногосподарські витрати	транспорт, енергоносії та ін.	46,25
Облаштування приміщення	х	23,7
Реконструкція	двері, вікна, вентиляція	49,28
Оренда кормороздавча / міс	1	8,0
Підсумок	х	3739,78
Залучення капіталу	х	х
Початкові інвестиції (за рахунок власних і залучених коштів)	3739,78	х

3.4. Економічна ефективність запропонованих розробок (для 500 голів)

У таблиці 3.7. наведено ключові показники, які дозволять оцінити фінансову привабливість та рентабельність проєкту виробництва свинини для фермерського господарства «ДАМ».

Таблиця 3.7 детально розкриває ключові економічні показники проєкту з вирощування 500 голів свиней у ФГ «ДАМ», демонструючи його високий потенціал прибутковості та швидку окупність. Загальний обсяг валового виробництва свинини заплановано на рівні 550 центнерів, при цьому весь цей обсяг, 550 центнерів, очікується до продажу. Висока товарність свинини (100%) підкреслює ринкову орієнтацію проєкту. Кожна голова свині середньо

забезпечить 82 кг свинини в забійній масі, що свідчить про ефективність виробничого процесу.

Таблиця 3.7

Показники ефективності вирощування та реалізації свиней

Показник	Проект (500 голів)
Загальний обсяг виробництва свинини, ц.	550
Продаж свинини, ц	550
Товарність свинини, %	100
Загальне поголів'я свиней, голів.	500
Виробництво свинини в забійній масі на одну голову, кг	82
Затрати праці на 1 ц свинини, люд.-год.	4,2
Штат свиноферми, осіб.	3 (може потребувати збільшення)
Ціна реалізації 1 центнера свинини, грн.	9300
Обсяг грошових надходжень від продажу свинини, тис. грн.	5115
Початкові інвестиції (за рахунок власних і залучених коштів), тис. грн.	3739,78
Інвестиції повністю окупаються протягом першого року, приносячи тис. грн чистого доходу.	1375,22

Витрати праці становлять 4,2 людино-години на 1 центнер свинини, що вказує на оптимізоване використання робочої сили. Обслуговування свиноферми передбачає залучення 3 осіб, хоча є примітка щодо можливого збільшення персоналу.

Фінансові розрахунки показують, що очікувана виручка від продажу 1 центнера свинини складе 9300 грн, а надходження грошових коштів становитиме 5115 тис. грн. При цьому стартові витрати (власні та кредитні кошти) становлять 3739,78 тис. грн. Надзвичайно важливим показником є те, що всі понесені витрати повністю окупаються протягом одного року, а різниця між доходами та витратами (чистий прибуток до оподаткування) сягає значних

1375,22 тис. грн. Це свідчить про високу економічну ефективність та привабливість даного інвестиційного проєкту для ФГ «ДАМ».

ВИСНОВКИ

1. Важливим аспектом успішного виробництва є оптимізація технологічних процесів, зокрема ретельне планування періодичності виходу продукції, що забезпечує стабільні поставки на ринок. Для реалізації проєкту ФГ «ДАМ» планує придбати поголів'я свиней порід Ландрас та Велика біла, обраних за їхні високі відгодівельні та репродуктивні якості.

2. Реалізація проєкту в умовах ФГ «ДАМ» забезпечить кілька ключових переваг. По-перше, вона стимулюватиме пріоритетний розвиток свинарства в регіоні, слугуючи прикладом ефективного господарювання. По-друге, застосування інтенсивних технологій вирощування дозволить значно наростити поголів'я свиней, забезпечуючи високі темпи приросту живої маси. По-третє, це сприятиме створенню додаткових робочих місць та забезпеченню зайнятості сільського населення без значних інвестицій.

3. Для запуску та успішної реалізації проєкту необхідний значний стартовий капітал. Приємно відзначити, що більшу частину цього капіталу ФГ «ДАМ» планує покрити власними коштами, що свідчить про високу фінансову стабільність та впевненість господарства у своїх силах.

4. Запропонована технологія виробництва свинини орієнтована на інтенсивне вирощування молодняку. Це означає, що свині вирощуються від народження до віку 180-190 днів, після чого їх реалізують живою вагою приблизно 110 кг. Такий підхід забезпечує швидкий оборот стада та ефективне використання ресурсів.

5. Запропонована технологія виробництва свинини передбачає інтенсивне вирощування молодняку від народження до досягнення 180-190-денного віку з подальшою реалізацією живою вагою близько 110 кг. У перспективі планується організація власного забою та переробки вирощеної продукції.

6. Прогнозовані продуктивні характеристики молодняку свиней на відгодівлі (при досягненні живої маси від 40 до 110 кг) включають: середньодобові прирости – 750 г, споживання комбікорму на відгодівлі становитиме 240 кг, коефіцієнт конверсії корму – 3,9-4,0 кг / кг приростів, вартість кілограма приросту живої маси – 222,2 грн (за попередніми цінами на корми).

7. Плановий обсяг валового виробництва свинини становить 550 центнерів, що є досяжним за умови виходу свиноферми на повну проєктну потужність.

8. Реалізація проєкту потребує значних капіталовкладень. Основною статтею витрат є придбання поголів'я: вартість 1 голови поросяти становить 3625 грн, що для 500 голів складе 1 812 500 грн. Крім того, важливо врахувати річну потребу в комбікормах, які є основною складовою собівартості. Орієнтовна вартість 1 тонни комбікорму, що складається із зернової групи (пшениця, ячмінь, кукурудза), соєвого шроту, преміксів та інших добавок, становить 12 425 грн. При потребі у 29,7 тоннах кормів на період відгодівлі, загальні витрати на комбікорми становитимуть близько 369 082,50 грн.

9. Для здійснення первинної переробки відгодованих свиней у майбутньому передбачається відновлення функціонування власного переробного цеху.

10. За умови досягнення повної проєктної потужності свиноферми (500 голів відгодівельних свиней) очікуваний річний дохід від реалізації продукції складе 5115 тис. грн., а валовий прибуток – орієнтовно 1375,22 тис. грн.

ПРОПОЗИЦІЇ ВИРОБНИЦТВУ

З метою ефективного виробництва та переробки свинини в умовах ФГ «ДАМ» Житомирської області пропонується впровадити розроблений проєкт створення відгодівельної свиноферми на 500 голів, що базується на інтенсивних технологіях вирощування, використанні збалансованих комбікормів та забезпеченні оптимальних умов утримання тварин. За умови досягнення повної проєктної потужності, очікуваний прибуток господарства від вирощування

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Асоціація «Свинарі України». URL: <http://asu.pigua.info/index.php> (дата звернення: 25.03.2025).
2. Безпека та якість продукції тваринництва: навч. посіб. / Павлюк С. К., Трохименко В. З., Ковальчук Т. І., Вербельчук Т. В., Вербельчук С. П., Лісогурська О. В., Шуляр Альона Л. Житомир: Поліський національний університет, 2024. 257 с.
3. Богдан А. В. Сучасні технології утримання та годівлі свиней. *Тваринництво України*. 2019. № 8. С. 28–33.
4. Буркат В. П. Технологія вирощування та відгодівлі молодняку свиней. *Аграрна освіта*. 2021. №2. С. 33–38.
5. Васильєва Г. П. Основи технології виробництва продукції свинарства. Харків : Місколес, 2020. 248 с.
6. Величко О. М. Бізнес-планування у свинарстві: теорія і практика. Київ: Аграрна освіта, 2020. 250 с.
7. Винничук Д. Т. Оцінка ефективності виробництва свинини в умовах змінних ринкових цін. *Агросвіт*. 2021. № 12. С. 36–40.
8. Волощук В. Т. Свинарство: підручник. Київ : Вища освіта, 2018. 328 с.
9. Григоренко І. О. Економічна ефективність впровадження інноваційних технологій у свинарство. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Економіка*. 2018. № 20. С. 138–142.
10. Держкомстат України. Тваринництво: статистична інформація. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>. (дата звернення: 07.06.2025).
11. Дорош Артем. Сучасні підходи до відгодівлі свиней у ФГ «ДАМ» в умовах воєнного часу. *Проблеми виробництва і переробки продовольчої сировини та якість і безпечність харчових продуктів*: зб. матеріалів VII Міжнар. наук.-практ. конф., 5-6 червня 2025 р. Житомир : Поліський ун-т, 2025. С. 56–57.

12. Ефективність рідкого способу підгодівлі підсисних поросят / І. С. Мойсей, М. Г. Повод, О. Г. Михалко, Б. В. Гутий, Т. В. Вербельчук, С. П. Вербельчук, В. В. Кобернюк, Т. І. Ковальчук. *Науковий вісник ЛНУВМБ імені С.З. Гжицького. Серія: Сільськогосподарські науки*. 2024. № 100, т 26. С. 16–26. doi: 10.32718/nvlvet-a10003
13. Євтушенко Д. О. Управління ризиками у свинарстві. *Економіка та підприємництво*. 2020. № 45. С. 112–117.
14. Іващенко М. Ф. Генетика, селекція і відтворення свиней. Київ : Фітосоціоцентр, 2018. 289 с.
15. Інтенсивність росту та відгодівельні якості свиней за зміни типів годівлі під час дорощування та відгодівлі / М. Г. Повод, О. С. Тіщенко, О. Г. Михалко, Т. В. Вербельчук, С. П. Вербельчук, О. В. Щербина, Г. І. Калініченко. *Науковий вісник ЛНУВМБ імені С.З. Гжицького. Серія: Сільськогосподарські науки*, 2022, т 24, № 96. С. 50–60. doi.org/10.32718/nvlvet-a9607
16. Коваленко В. П. Проектування свиноферм: сучасні вимоги та підходи. Київ: Аграр Медіа Груп, 2021. 310 с.
17. Ковальчук Р. М. Економічна ефективність різних систем відгодівлі свиней. *Аграрна економіка*. 2022. № 3. С. 40–44.
18. Ковтуненко С. М. Автоматизація процесів годівлі у свинарстві. *Тваринництво України*. 2022. №4. С. 41–45.
19. Козирєв В. Г. Сучасні технології у тваринництві. Київ : Урожай, 2021. 300 с.
20. Кравець І. В. Сучасні тенденції розвитку виробництва свинини в Україні та світі. *Ефективна економіка*. 2018. № 10. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/10_2018/70.pdf
21. Лащенко М. В. Ветеринарно-санітарні вимоги до виробництва свинини. *Ветеринарна медицина*. 2018. № 3. С. 56–60.
22. Лихач В. Я., Лихач А. В. Технологічні інновації у свинарстві: монографія. Київ : ФОП Ямчинський О. В., 2020. 291 с.

23. Луговий М. О. Інноваційні технології в інтенсивному свиначстві. *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства ім. П. Василенка*. 2019. № 196. С. 120–126.
24. Мартинюк І. Ю. Генетичні особливості сучасних порід свиней у виробництві м'ясної продукції. *Свинарство*. 2019. № 4. С. 14–18.
25. Мельник Л. В. Економічне обґрунтування інвестиційних проєктів у свиначстві. *Аграрний вісник Причорномор'я*. 2020. № 103. С. 78–84.
26. Михалко О. Г. Сучасний стан та шляхи розвитку свиначства в світі та Україні. *Вісник Сумського НАУ. Серія “Тваринництво”*. 2021. № 3 (46). С. 61–77.
27. Осадча І. В. Біологічні основи підвищення продуктивності свиней. Львів: Сполом, 2018. 180 с.
28. Паламарчук В.П. Сучасні підходи до годівлі молодняка свиней. *Науково-технічний бюлетень*. 2022. №6. С. 58–61.
29. Панасюк Л. В. Аналіз ринку свинини в Україні та перспективи його розвитку. *Проблеми економіки*. 2021. № 1. С. 136–141.
30. Піддубна Л. М., Ковальчук І. В., Лісогурська Д. В. Методичні вказівки до виконання кваліфікаційних робіт студентами технологічного факультету. Житомир: В-во ЖНАЕУ, 2019. 28 с.
31. Повод М., Михалко О., Вербельчук С., Вербельчук Т., Середа М. Відтворна здатність свиней в умовах промислового свиначства. Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми виробництва і переробки продовольчої сировини та якості і безпечності харчових продуктів». Житомир, 18 травня 2023 року, С. 14–17.
32. Програма розвитку аграрного сектору України: офіційний веб-сайт. URL: <https://minagro.gov.ua/> (дата звернення: 02.06.2025).
33. Продуктивність свиноматок та ріст підсисних поросят за однофазної і двофазної їх підгодівлі / М. Г. Повозніков, М. Г. Повод, Б. В. Гутий, В. В. Борщенко, Т. В. Вербельчук, О. О. Лавринюк, В. В. Кобернюк, В. Г. Михалко. *Науковий вісник ЛНУВМБ імені С.З. Гжицького. Серія:*

Сільськогосподарські науки. 2022, т 24, № 97. С.162–168.
<https://doi.org/10.32718/nvlvet-a9728>.

34. Романенко І.В. Утримання свиней у промислових умовах. *Технології тваринництва.* 2021. №1. С. 27–31.
35. Савченко В. І. Екологічні аспекти виробництва свинини. *Екологічний вісник.* 2020. № 2. С. 88–92.
36. Свинарство України: веб-сайт. URL: <https://pigua.info/> (дата звернення: 07.06.2025).
37. Свинарство: навч. посіб. / за ред. В.М. Копитка. Львів : ЛНАУ, 2021. 312 с.
38. Сидоренко В. П. Інтенсифікація виробництва свинини в умовах сучасного тваринництва. *Вісник аграрної науки.* 2020. № 6. С. 31–36.
39. Сохацький Б.М. Інтенсивне вирощування та відгодівля свиней. *Свинарський вісник.* 2020. №3. С. 19–23.
40. Технологічні особливості виробництва свинини / Вербельчук Т. В., Іванчук О. В., Іванюк В. Г., Петрусян Д. О., Дорош А. М. *Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва: науково-теоретичний збірник.* Житомир: Поліський національний університет, 2024. Вип. 18. С. 87–88.
41. Технологія виробництва продукції свинарства: навч. посіб. / М.Г. Повод та ін.; за заг. ред. М.Г. Повода. Київ : Науково-методичний центр ВФПО, 2021. 360 с.
42. Філатов Ю. С. Менеджмент у свинарстві. Київ : Центр учбової літератури, 2021. 188 с.
43. Філімонова Т. М. Автоматизація та механізація процесів у свинарстві. *Техніка АПК.* 2018. № 5. С. 45–50.
44. Швець В. Я. Стратегії підвищення конкурентоспроможності свинарства. *Економіка і управління.* 2021. № 3. С. 72–77.
45. Effect of pre-slaughter weight on morphological composition of pig carcasses / Oleksandr Mykhalko, Mykola Povod, Tetyana Verbelchuk, Olena

Shcherbyna, Ruslan Susol, Natalia Kirovich, Igor Riznychuk. *Open Agriculture*, Vol. 7, Issue 1, 2022, pp. 335–347. doi:[10.1515/opag-2022-0096](https://doi.org/10.1515/opag-2022-0096)

46. Povod M., Vechorka V., Bordunova O., Trybrat R., Kravchenko O., Karatieieva O., Verbelchuk T., Verbelchuk S., Kalynychnenko H., Onishenko L. 2022, Effect of pre-slaughter weight and sex on the performance of irish landrace pig carcasses. *Scientific Papers. Series "Management, Economic Engineering in Agriculture and rural development"*, Vol. 22 Issue 3, PRINT ISSN 2284-7995, 589-598. https://managementjournal.usamv.ro/pdf/vol.22_3/Art62.pdf

47. Productivity and survival of piglets during their two-phase rearing with a change in the feeding system / Mezhenyskyi H. V., Gutyj B. V., Borshchenko V. V., Verbelchuk S. P., Koberniuk V. V., Onishenko L. V. *Scientific Messenger of Lviv National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies. Series: Agricultural sciences*. 2024. 26(100). P. 278–288. doi: 10.32718/nvlvet-a10042

48. Reproductive qualities of sows at different durations of previous lactation / R. Shvachka, M. Povod, O. Mykhalko, M. Shpetnyi, O. Korzh, T. Verbelchuk, O. Shcherbyna *Scientific Papers Series «Management, Economic Engineering in Agriculture and Rural Development»*. 2022. Vol. 22 (1). P. 579–584. https://managementjournal.usamv.ro/pdf/vol.22_1/Art65.pdf

49. The dependence of piglet productivity on the method of feed preparation and the feeding of piglets / M. Povod, O. Mykhalko, B. Gutyj, O., Verbelchuk T., Kalynychnenko H., Vyslotska L., Ivakhiv M. *Scientific Papers Series Management, Economic Engineering in Agriculture and Rural Development*. 2024. Vol. 24, Issue 1, 787–798. https://managementjournal.usamv.ro/pdf/vol.24_1/volume_24_1_2024.pdf

50. Nowicki J., Schwarz T. et al. Maternal responsiveness of sows housed in two farrowing environments measured in behavioural tests. *ResearchGate*. URL: https://www.researchgate.net/publication/263620573_Maternal_responsiveness_of_sows_housed_in_two_farrowing_environments_measured_in_behavioural_tests (дата звернення: 01.06.2025).